

beschikking

GERECHT IN EERSTE AANLEG VAN BONAIRE, SINT EUSTATIUS EN SABA zittingsplaats Bonaire

Zaaknummer: BON202100157

Datum uitspraak: 23 februari 2022

Beschikking op het verzoek met betrekking tot de onroerende zaken gelegen te

TERA KÒRÁ (5.680 m²)

op Bonaire

kadastraal bekend afdeling 4, sectie G, nummer 30, groot 5.680 m² (kunuku),
welk perceel volgens de schriftelijke inzage van het Kadaster ten name staat van
‘Eigenaar Onbekend’, met als opmerking ‘Volgens in kaart gebrachte domeingron-
den, staat voorgeschreven de naam van Michiel Silvester, overleden, per adres
Rosa Liberata Sint Jago Cado (...)’

en

TERA KÒRÁ (12.270 m²)

op Bonaire

kadastraal bekend afdeling 4, sectie G, nummer 110, groot 12.270 m²
(woeste grond),
welk perceel volgens de schriftelijke inzage van het Kadaster ten name staat van
‘Eigenaar Onbekend’, met als opmerking ‘Volgens domein in kaart gebrachte gron-
den, staat de naam van Michiel Silvester, overleden, per adres
Rosa Liberata St Jago Cado (...)’

van:

Genaro Canuto Sintjago,

wonende te Bonaire,

Timoteo Nathan Sintjago,

wonende te Nederland,

Gilda Rosaura Sintjago,

wonende te Bonaire,

Sonaida Nataly Williams,

wonende te USA,

Urias Abia SintJago,

wonende te Bonaire,

Florentina Adeleida Sintjago,

wonende te Bonaire,

Maria Elisabeth Sintjago,

wonende te Bonaire,

Leoncita Eleuteria Sintjago,

wonende te Bonaire,
Leoncio Eleurterio Sintjago,
wonende te Bonaire,
verzoekers,
gemachtigde: mr. A.T.C. Nicolaas,

met als in het geding verschenen partij:

HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE,
te Bonaire, hierna: het OLB.
gemachtigde: mr. T.L.H. Peeters.

1. Het procesverloop

1.1. Het procesverloop blijkt uit:

- de beschikking van 14 april 2021,
- het proces-verbaal van de mondelinge behandeling (regiezing), gehouden op 19 mei 2021 en daarmee het proces-verbaal van de comparitie van partijen gehouden in de zaak *Boezem inzake TRAS DI MONTAÑA* op 19 mei 2021, waarbij R. Holder namens de Stichting Kadaster & Hypotheekwezen Bonaire (hierna: het Kadaster) als informant een toelichting heeft gegeven op de schriftelijke inzage met betrekking tot het perceel in die zaak,
- de brief van 2 juni 2021 met bijlagen van het OLB,
- de akte uitlating 23 juni 2021 van verzoekers,
- de akte uitlating van 25 augustus 2021 van het OLB.

1.2. De hiervoor genoemde beschikking en het hiervoor genoemde proces-verbaal zijn gepubliceerd op de website van het gemeenschappelijk hof: www.gemhofvanjustitie.org/uitspraken/onverdeelde-boedels. Ook deze beschikking zal daarop worden geplaatst.

2. De verdere beoordeling

Ontvankelijkheid

2.1. Het OLB heeft zich beroepen op de niet-ontvankelijkheid van verzoekers aangezien het verzoek is gedaan door 'de erven van Rosa Liberata Sintjago Cado' en niet door de individuele erven. Dat beroep wordt gepasseerd. Het beroep was terecht maar is inmiddels achterhaald. Het gerecht heeft verzoekers in de gelegenheid gesteld om dit punt te corrigeren, hetgeen zij bij akte hebben gedaan. Inmiddels is duidelijk wie alle individuele verzoekers zijn.

2.2. Voor zover het OLB een beroep doet op niet-ontvankelijkheid omdat er meer of een hoger griffierecht had moeten worden geheven, wordt ook dat beroep gepasseerd. Het griffierecht is tijdig is betaald. Bovendien dient de heffing van griffierecht niet het belang van de wederpartij. De stelling van het OLB dat meer of een hoger

griffierecht had moeten worden geheven, behoeft geen bespreking.

Eigendomsvraag

2.3. De inzages van het Kadaster (de versies van 10 december 2020, overgelegd bij het verzoekschrift) ten aanzien van de percelen, vermelden onder meer:

Ten name van: Eigenaar Onbekend (1/1)

Staat: Een eigendomsperceel grond gelegen te Tera Kòrá op Bonaire, kadastraal bekend als afdeling 4, sectie G, nummer 30, groot 5.680 m² (kunuku)

Verkregen bij: Geen Titel van Aankomst

(...)

Opmerking: Volgens in kaart gebrachte domeingronden, staat voorgeschreven de naam van Michiel Silvester, overleden, per adres Rosa Liberata Sint Jago Cado (...) Bonaire

en

Ten name van: Eigenaar Onbekend (1/1)

Staat: Een eigendomsperceel grond gelegen te Tera Kòrá op Bonaire, kadastraal bekend als afdeling 4, sectie G, nummer 110, groot 12.720 m² (woeste grond)

Verkregen bij: Geen Titel van Aankomst

(...)

Opmerking: Volgens domein in kaart gebrachte gronden, staat de naam van Michiel Silvester, overleden, per adres Rosa Liberata Sint Jago Cado (...) Bonaire

2.4. Verzoekers hebben aan hun primaire verzoek (gebaseerd op verjaring) ten grondslag gelegd dat (de erven van) Rosa Liberata Cado de terreinen al meer dan 30 jaar bezitten.

2.5. Aan het subsidiaire verzoek (gebaseerd op de regeling van artikel 3:200a e.v. BW BES) hebben verzoekers ten grondslag gelegd dat zij de enige erfgenamen zijn van (Rosa Liberata Cado en haar grootvader) Michiel Albertus Cado, geboren op Curaçao in 1833 en overleden op Bonaire op 12 februari 1907, die op de inzage van

het Kadaster staat vermeld als Michiel Silverster, en dat zij als gebruikers moeten worden aangemerkt.

2.6. Het OLB heeft zich (primair) op het standpunt gesteld dat het OLB eigenaar is van de percelen, en wel ingevolge de rechtsregel van 5:24 BW BES dat onroerende zaken te Bonaire die geen andere eigenaar hebben eigendom zijn van het OLB.

2.7. Om de verzoeken goed te kunnen beoordelen zal het gerecht eerst nader ingaan op de eigendomsvraag van de percelen.

2.8. In een zaak met een vergelijkbare schriftelijke inzage, namelijk de zaak *Boezem inzake TRAS DI MONTAÑA*, heeft het Kadaster als informant aan de hand van producties (waaronder de perceelskaart en het verwijzingsregister) een toelichting gegeven op de schriftelijke inzage van dat perceel en meer specifiek op de tenaamstelling ‘Eigenaar Onbekend’ (zie het proces-verbaal van de comparitie van partijen van 19 mei 2021 dat ook in deze zaak onderdeel uitmaakt van de procestukken).

2.9. Het Kadaster heeft in de hiervoor genoemde zaak toegelicht dat Bonaire in de periode 1970 tot 1980 is gekadastreerd. Uit de perceelskaart blijkt volgens die toelichting dat het perceel in die zaak destijds is geregistreerd als eigendomsgrond en dat er een zakelijk gerechtigde/eigenaar op die perceelskaart staat vermeld. Uit de perceelskaart blijkt echter ook dat er geen titel van aankomst bekend is. Het Kadaster heeft verduidelijkt dat dit betekent dat men geen notariële akte heeft kunnen vinden waaruit blijkt dat de op de perceelskaart vermelde zakelijk gerechtigde/eigenaar eigenaar is worden en dat dus niet als zodanig heeft kunnen registeren. Dit is de reden waarom op de inzage staat ten name van ‘Eigenaar Onbekend’.

2.10. Het Kadaster heeft in de hiervoor genoemde zaak ook gewezen op de Verordening van 10 december 1924 tot regeling van de rechten met betrekking tot onroerende goederen, die bij wijze van concessie of vergunning op Aruba of Bonaire zijn uitgegeven, PB 1924, 69 (hierna: de Verordening). De artikelen van de Verordening luiden:

Artikel 1

De onroerende goederen die, bij de inwerkingtreding deze verordening, 30 jaren of langer geleden bij wijze van concessie of vergunning op Aruba en Bonaire door het Gouvernement zijn uitgegeven, worden als eigendom van de concessie- of vergunninghouders door het Gouvernement erkend.

Artikel 2

De verordening treedt in werking op den eersten Januari 1925.

2.11. Na de toelichting van het Kadaster stellen verzoekers zich in deze zaak, zo begrijpt het gerecht, op het standpunt dat het OLB in ieder geval geen eigenaar is van het perceel, omdat concessie- en vergunninghouders destijds op grond van de

Verordening eigenaar zijn geworden van de bij wijze van concessie of vergunning uitgegeven gronden. Michel Silvester - bij burgerzaken van het OLB geregistreerd als Michiel Albertus Cado, geboren op 1 januari 1833 te Curaçao en overleden op 12 februari 1907 op Bonaire - die in deze zaak op de inzages van het Kadaster staat vermeld was zo'n concessie- of vergunninghouder, aldus verzoekers.

2.12. Het OLB heeft zich op het standpunt gesteld dat degene die in deze zaak op de inzages van het Kadaster staat vermeld, namelijk Michiel Silvester (overleden), geen eigenaar is geworden van het perceel, omdat niet gebleken is dat hij destijds heeft voldaan aan de vereisten van de Verordening en er bovendien geen (notariële) akte is, terwijl die wel vereist is voor eigendomsoverdracht. Eventueel destijds niet ingeroepen rechten zijn volgens het OLB inmiddels verwerkt.

2.13. Het gerecht overweegt als volgt. Blijkens de tekst van de Verordening heeft het Gouvernement (een rechtsvoorganger van het OLB) met ingang van 1 januari 1925 alle onroerende goederen die destijds 30 jaar of langer geleden bij wijze van vergunning of concessie waren uitgegeven als eigendom van de concessie- of vergunninghouders erkend. Dat destijds precies duidelijk was welke onroerende goederen onder de werking van de Verordening vallen, blijkt uit de volgende passages uit door het OLB overgelegde stukken van de Koloniale Raad.

2.14. De directe aanleiding voor het maken van het ontwerp van de Verordening was blijkens de Memorie van Toelichting (...) *het besluit van den Raad van Politie op Aruba om ook de zoogenaamde concessiehouders als kiezers voor de landraden toe te laten (...)*¹, maar los daarvan konden, zo volgt uit het Voorlopig Verslag, (...) *de Afdelingen zich vereenigen met het streven een einde te maken aan den sinds lang zwevendende toestand der onroerende goederen op Aruba bedoeld in dit ontwerp; een toestand, die noodig regeling vereischt (...)*². In de Memorie van Toelichting is ook opgenomen: (...) *Waar sinds langen tijd – in ieder geval langer dan dertig jaren – ten opzichte van de meeste der zoogenaamde concessiegronden door de opvolgende concessie- of vergunninghouders daden van eigendom zelfstandig en buiten het Gouvernement om zijn verricht, wil een eenvoudige erkenning van het eigendomsrecht bij verordening de meest geëigende weg voorkomen om de zaak in het reine te brengen.*³

2.15. In het ontwerp van de Verordening luidde artikel 1 nog: *De onroerende goederen, die bij wijze van concessie of vergunning op het eiland Aruba door het Gouvernement zijn uitgegeven, en waaromtrent gedurende meer dan 30 jaren daden van eigendom zijn verricht zonder machtiging van het Gouvernement, worden als eigendom van de concessie- of vergunninghouders door het Gouvernement erkend.*⁴ Daarna is (...) *Bonaire, het eenige eiland behalve Aruba waar soortgelijke concessies*

¹ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 2 (Memorie van Toelichting).

² Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 3 (Voorlopig Verslag).

³ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 2 (Memorie van Toelichting).

⁴ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 1 (Ontwerp).

worden aangetroffen (...) ⁵ door een nota van wijziging ⁶ ook in de regeling betrokken. Vervolgens heeft een van de leden van de Koloniale Raad de gemachtigde van de Gouverneur tijdens een zitting van de Koloniale Raad verzocht hem in te lichten over (...) *hoe zal worden onderzocht welke de onroerende goederen zijn waaromtrent gedurende meer dan 30 jaren daden van eigendom zijn verricht zonder machtiging van het Gouvernement en door wien dan zal worden beslist welke dier onroerende goederen als eigendom van de concessie- of vergunninghouders zullen worden erkend. (...).* ⁷ Daarop antwoordde de gemachtigde van de Gouverneur onder meer: (...) *Bekend is het evenwel dat alle gronden onder de bepaling van het onderhavige ontwerp zouden vallen en als eigendom zouden behooren te worden erkend door het Gouvernement. (...)* ⁸, waarop het lid antwoordde: (...) *Daar de geachte gemachtigde van den Gouverneur zelf mededeelt, dat het bekend is, dat alle bij wijze van concessie of vergunning uitgegeven gronden onder de bepaling van de onderhavige ontwerp-verordening vallen, dat is dan dat zij alle als eigendom zullen worden beschouwd door het Gouvernement, en waar ik ook van die mening ben, wil ik voorstellen, ter voorkoming van allen twijfel en van elk misverstand dat bij de toepassing van de verordening zoude kunnen ontstaan naar aanleiding van de tegenwoordige redactie van artikel 1, dat artikel te wijzigen en te doen luiden: “De onroerende goederen die, bij de inwerkingtreding dezer verordening, 30 jaren of langer geleden bij wijze van concessie of vergunning op Aruba en Bonaire door het Gouvernement zijn uitgegeven, worden als eigendom van de concessie- of vergunninghouders door het Gouvernement erkend.” (...).* ⁹ Kortom, alle destijds bij wijze van concessie of vergunning uitgegeven gronden vallen onder de werking van de Verordening. Al die gronden zijn door het Gouvernement als eigendom erkend. Van het bestaan van een mogelijk aanvullende verordening met aanvullende voorwaarden voor de verkrijging van eigendom, waarvan tijdens de comparitie van partijen in de zaak *Boezem inzake TRAS DI MONTAÑA* even sprake leek te zijn, is niet gebleken.

2.16. Het gerecht leidt uit het bovenstaande af dat alle concessie- en vergunninghouders bij en op grond van de Verordening eigendom hebben verkregen. Daarvoor was anders dan het OLB stelt niet ook nog een (notariële) akte vereist. Dat volgt niet uit de tekst van de Verordening en ook niet uit de stukken van de Koloniale Raad. In dit geval was sprake van een rechtsverkrijging bij Verordening. Dat hier sprake van was wordt nog eens bevestigd door de omstandigheid dat de betreffende gronden vanaf de inwerkingtreding van de Verordening, anders dan daarvoor toen de gronden nog op grond van artikel 48 van de Grondbelastingverordening 1908 werden aangeslagen, als eigendom werden aangeslagen: *Zoals de afdeelingen terecht veronderstellen, zullen de onroerende goederen, waarom het hier gaat, volgens de gewone regelen betreffende de grondbelasting als eigendom worden aangeslagen,*

⁵ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 4 (Memorie van Antwoord).

⁶ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 5 (Nota van Wijziging).

⁷ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 8 (Notulen).

⁸ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 8 (Notulen).

⁹ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 8 (Notulen).

*als zij zoodanig zijn erkend.(...).*¹⁰ Om dubbele belastingheffing te voorkomen, aangezien (...) *de hierbedoelde onroerende goederen voor het jaar 1924 reeds zijn aangeslagen volgens bovenvermeld artikel 48 (...)*¹¹, is ervoor gekozen om de Vordering op 1 januari 1925 in werking te laten treden.

2.17. Om te kunnen aannemen dat Michiel Silvester ook een concessie- of vergunninghouder was en dat hij (of zijn rechtsopvolgers onder algemene titel) bij en op grond van de Verordening eigendom heeft verkregen, kan het dienstig zijn dat de perceelskaart en een kopie uit het verwijzingsregister met betrekking tot de percelen bij het Kadaster worden opgevraagd en in deze zaak worden overgelegd. Partijen worden in de gelegenheid gesteld om de perceelskaart en een kopie van het verwijzingsregister voor wat betreft de percelen in het geding te brengen.

2.18. Het gerecht gaat er (vooralsnog) vanuit dat Michiel Silvester bij de afdeling Burgerzaken van het OLB staat vermeld als Michiel Albertus Cado, geboren op Curaçao in 1833 en overleden op Bonaire op 12 februari 1907 en dat het dus gaat om dezelfde persoon.

2.19. Mocht worden aangenomen dat Michel Silvester – die bij burgerzaken van het OLB geregistreerd staat als Michiel Albertus Cado, geboren op Curaçao in 1833 en overleden op Bonaire op 12 februari 1907 - (althans zijn rechtsopvolgers onder algemene titel) aan de voorwaarden van de Verordening heeft voldaan en dat dus door hem (althans zijn rechtsopvolgers) de eigendom van de percelen is verkregen, dan komt vervolgens de vraag aan de orde of de zaken moet worden aangemerkt als een langdurig onverdeelde gemeenschap als bedoeld in artikel 3:200a e.v. BW BES. Daar lijkt het gelet op de overgelegde gezinssamenstelling van Michiel Albertus Cado van de afdeling burgerzaken van het OLB wel op. Verzoekers lijken weliswaar de enige erfgenamen van Rosa Liberata Sintjago Cado te zijn, maar het is maar de vraag of zij ook de enige erfgenamen van Michiel Albertus Cado zijn. Hij had immers zeven kinderen, waarvan er vier (Catharina, Adrianus (de vader van Rosa Liberata), Francisco en Juanita) niet als kind zijn overleden (anders dan Johannes, Petrus en Thomasja) en waarvan niet precies uit de overgelegde gezinssamenstelling is af te leiden of zij afstammelingen hebben gekregen en wie dat zijn. Partijen worden in de gelegenheid gesteld om zich daarover uit te laten.

2.20. De zaak zal naar de rol worden verwezen voor het nemen van aktes door partijen. Iedere verdere beslissing, waaronder die met betrekking tot de gestelde verjaring, zal worden aangehouden.

¹⁰ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 4 (Memorie van Antwoord).

¹¹ Stukken Koloniale Raad, zittingsjaar 1924-1925, no. 8 (Notulen).

3. De beslissing

Het gerecht:

3.1. verwijst de zaak naar de rolzitting van 30 maart 2022 voor akte uitlating/overleggen stukken door partijen zoals omschreven in r.o. 2.17. en 2.19.,

3.2. houdt iedere verdere beslissing aan.

Deze beschikking is gegeven door mr. P.E. de Kort, rechter, en uitgesproken op de openbare terechtzitting van 23 februari 2022 door de rolrechter, die deze beschikking tekent.